

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, F6iea una data pe septimana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tieri externe 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doidioceri, or 3 galbini mon. suat6ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tac6'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu ee voru mai primi publicari.

Nr. 14.

Brasiovu, 19. Februaru 1864.

Anulu XXVII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Doce pecate politice!

Tenerulu journalu „Concordi'a“ in numerii sei 4 si 5 din a. c. in rubric'a: „Inconvenientulu in dieta, si conflicte escate in ea“ tiene o prelegere lunga, din scientiele mai inalte, cetitoriloru sei; adeca despre doue voluntati ale organeloru guvernului, despre facultatea de a impedecá (empecher) si a statuá; despre volintia particulare si generale etc. si magulinduse, ca a aflu medicaminte salutarie pentru alungarea morbului derimatoriu (imparecherea romaniloru in diet'a transilvana) ne face cunoscute doue pecate politice, unulu in dieta si altulu in guberniu etc.

Pana a nu me demite la analisarea doctrineloru D. Medicu din Nr. 4 si 5 ai „Concordiei,“ nu potu se nu facu cunoscutu onoratulu publicu cetitoriu alu „Gazetei Transilvaniei,“ ce impresiuni a facutu in mine acelu „inconvenientu“ longu alu Mediculu din „Concordi'a“! In ante de t6te mi-amu adusu a minte de „medice cura te ipsum“ apoi companindu mai de a menuntulu cele scrise, nu scieamu se ridu or' se me intristezu, — mi vinia adeca se ridu vediendu, ca constitutionalistulu celu mare dela inceputulu „Inconvenientulu“ catra finea aceluia se preface intr'unu absolutistu impeliatu, care — fara a avé vre o lege — t6ta natiunea si beseric'a aru vré a le ferci numai si numai prin decreta guberniali! -- Dara me cuprindea si o intristare vediendu, ca unu scriitoriu (nu sciu cine) estragundu si compilandu (din nu sciu ce carti) 'si-da aeru de medicu s6u preceptoru! si da lectiune publiculu romanu despre lucruri, in privint'a carora elu singuru trebue se mai invetie! s6u se esperieze!...

Autorulu „Inconvenientulu“ (pe care 'lu potemu nomi, si medicu), dice ca „a fi si legelatoru si organu alu guvernului e o contradicere, e in contr'a logice, a sentiului bunu politicu si a legiloru fundamentali ale unui regime constitutionalu;“ mai incolo, ca „organele guvernului, cari sunt alese cá deputati, nu potu se aiba parte in legislatiunea tieriei, decatu numai prin facultatea sea de a impedecá afara de dieta, eara nu prin facultatea sea de a statuá in dieta etc.“ E paguba mare ca D. autoru nu a esitu cu doctrinele s6le mai de multu la lumina, ca d6ra s'ar' fi feritu t6te regimele constitutionari de a cadé in astufeliu de contradiceri; a pecatui astufeliu in contra logice si a sentiului bunu politicu, si ar' fi intocmitu altufeliu legile s6le fundamentali, sco-tiendu apriatu pe t6te organele guvernului din diete. Cá se fia pana acuma sc6se organele guvernului in vreunu státu constitutionalu s6u oprite de a poté fi alese cá representante ale poporului, nu scimu, prin urmare nu scimu neci aceea, cari legi fundamentali se vatema prin participarea organeloru guvernului la legislatiune! Dar', Dle autoru! óre nu ar' fi mai mare vatemare — bá restringere a dreptulu poporului, candu s'ar' eschide organele guvernului (ori alti membri, altufeliu cupaci, ai societatei umane) de la dreptulu, de a poté fi alesi in dieta? Óre nu cu catu e mai neres-trinsu dreptulu electoralu (activu si pasivu) cu ata-

t'a e constitutiunea mai liberale? cu atat'a libertatea poporului mai garantata? Ce v'a se dica, ca „organele guvernului impedeca afara de dieta, si nu pótu statuá cá deputati in dieta, spunu dreptu ca nu precepu; a impedeca afara de dieta, nu sciu cumu ar' poté fi participare la legislatiune; ca nu ar' poté si organele guvernului, cá deputati, a statuá ceva in dieta, credu, ca istori'a tuturor legislativeloru nu v'a poté demustrá! de altumintrene, erá bine se se fi facutu autorulu mai bine cunoscutu cu elemintele, din cari a fostu compusu dieta transilvana din 1863, si ar' fi aflu ca 3 din patru parti au fostu organe de ale guvernului mai multu mai pucinu! cari dupa doctrin'a Dlui doctoru toti au impedecatu, iar' n'au statuat, si tutusi au scosu la lumina nesce statute f6rte salutarie pentru natiunea romana, cá cari nu sciu cadu voru aduce independentii cá D. autoru „Inconvenientulu“!

Dice mai incolo D. autoru, ca „precumu corpulu legislativu nu are representantii sei in guberniu, candu elu e adunatu, asia si membrii guvernului nu au dreptu se participese in legislatiune cá deputati, prin urmare, ca „erá datorint'a loru (organeloru guvernului) de a nu primi mandatulu de deputatu,“ ca „atunci nu se intemplau conflicte intre deputatii romani in dieta.“

Lasu, ca nu è adeveratu, ca corpulu legislativu nu ar' avé representantii sei in guberniu, de ce óra toti aceia, cari in diet'a din urma dintre organele guvernului au fostu cá alesi prin poporu membri ai corpului legislativu, sunt si voru remané totu de odata si organe ale guvernului, prin urmare din corpulu legislativu se afla mai multi in guberniu, candu elu è adunatu! Ori d6ra vá poté afirma D. autoru ca organele guvernului si cá alesii poporului nu potu manifestá alta volintia s6u facultate de catu a impedecá? Dara nu ai vediutu Dle autoru, ca din vro 40 organe ale guvernului, care totu deodata erau si membri corpului legislativu, numai vro 7 au impedecatu, eara toti ceialti au statuat (in intielesulu Domnieitale) prin urmare au potutu se manifestese si alta voluntate nu numai de a impedecá; si déca au potutu cei 33 de ce se nu fi pututu si ceilalti, daca ar' fi voitu! Se vede dara ca conflictulu intre deputatii romani nu s'au escatu dupa doctrin'a Dlui autoru, ca atunci trebuea toti membrii dietei, cari erau si organe ale guvernului, se fia intre impedecatori, nu potea neci unulu statuá! Cumu se potrivesce doctrin'a Dlui autoru „a nu primi mandatulu de deputatu“ cu legile fundamentali ale unui regimu constitutionariu, nu me pricepu; adeveratu e inse, ca de nu primeau t6te organele guvernului mandatulu; cari au fostu chiamati prin voiea poporului a fi representantii lui in dieta, atunci nu se intemplau conflicte intre deputatii (nu intielegu a-ci si pe regalisti) romani; nu, ca cei vro doi preoti fosti deputati in dieta, cu alti preoti s6u si mireni, cari s'aru fi alesi in loculu organeloru guvernului, dé buna sém'a nu aveau mai multe voluntati, de siguru numai o voluntate ar' fi avutu, adeca acea a Ruteniloru din Reichsrath! Ast'a credu ca ar' fi placutu la multi, precumu se vede

si D. autoru, dara apoi e alta intrebare, ca ce fericire, si onóre ar' fi facutu ei natiunei!

Cu doctrin'a despre doue voluntati merge autorulu mai de parte si cá unu mare constitutionalistu? (ce e la inceputu) dice ca: „intr'o legislatiune perfecta voluntatea particulare séu individuale trebuie se fia **nulla**, éra voluntatea generale totu de a una domnitória“ ca „in momentulu, candu cei 7—8 au votatu cu sasii pentru proiectulu regimului, acei 7—8 au incetatu de a constituá o parte intregitóre a legislatiunei,“ ca „acei 7—8 su pretesu de simpli reprezentanti au conturbatu ecuilibrulu legislatiunei; cercurile cele 7—8 romane au suferitu o dauna mare in momentulu votisarei, pentu ca interesele loru nu au fostu de nime reprezentate, ce nu se intemplá, daca deputatii loru erau numai simpli legislatori éra nu si organe ale guvernului“ apoi cu o complacere — ca au facutu o inventiune memorabile — striga D. autoru: „Antaiulu pecatu politicu!“

Este in o mare gresiala a D. autoru, candu dice, ca „cei 7—8 deputati romani au votisatu cu sasii, ca sasii au votisatu cu ei. Erta, D. autoru alu inconvenientului ca nu e totu una! Dtua ai trebui se sci ca la toti §§ — la care cei 7—8 nu au votisatu dupa volinti'a generale a celoru 42 ci dupo a loru particulare — sasii facusere alte amendemente, si numai dupa ce au caditu amendemente loru, si amendemente conducatoriloru romani — reprezentanti ai voluntatei generale a D. autoru — numai asia au votisatu cu cei 7—8 romani pentru proieptulu regimului! Multiamita ceriului, ca sasii nu s'au reculesu curendu si nu au calculatu in ante, unde se iésa lucrulu, ca ei potea se faca se cadia proiectele regimului, déca adioa ei nu se sculau pentru proiectulu regimului, ci faceau, cumu au facutu partea mai mare din deputatii romani, care de neacas, ca nu s'au primitu amendemente conducatoriloru partidei asie numite nationale, nu au voitu a se sculá pentru proiectulu regimului! fara a fi preougetatu, ca prin portarea acést'a a loru nu ajuta ci periclitéza caus'a natiunale! Nu sciu daca din 42 (au fostu ceva mai pucini) deputati romani, cari dupa parerea D. autoru au formatu, volinti'a generale in diet'a trecuta, voru fi si de aceia, cari se nu primésca doctrin'a D. profesorulu din Concordia: ca adeca voluntatile individuale trebuie se fia nulle, inse aceea cutezu a afirmá, ca din cei 7—8, in catu ei cunoscu eu, nu va fi neci unulu, care, (se propoveduésca D. autoru, catu va propovedui) — se primésca acea doctrina, si se se faca **nulla** (0) numai pentru ca din intemplantu, — ori din cause, cari nu au locu de a se desfasiurá aici, — partea mai mare a deputatiloru romani au fostu de alta parere! Neci nu credu, ca D. autoru va poté demustrá din legele fundamentali ale veru unui regimu constitutionalé, ca volintiele individuali trebuie se fia nulle! Vointie individuali au fostu acele, cari prin casu ala spriginire a celoru 42 s'au facutu dupa parerea D. autoru, generali! Cu ce dreptu poté se dica D. autoru ca „cei 7—8 au incetatu (in momentulu votisarei) de a constituá o parte intregitóre a legislatiunei,“ nu potu se pricepu neci de catu! Ce feliu de idei sunt aceste, ca intr'o legislativa cu 160 de membrii, 79 de insi au incetatu a constituá o parte intregitóre a legislatiunei, daca 81 de insi au statuatu, au decisu ceva prin maioritate? Dar' toti aceia impede ca (in intielesulu D. autoru), cari nu ajuta a se face conclusele in dieta cu votu unanimu? intr'adeveru ca astufeliu de doctrini numai de la ómeni cu cunoscintie adunate din Enciclopedii poti se audi! Se ierte D. autoru, dar' cei 7—8 nu au conturbatu ecuilibrulu legislatiunei sub pretestu de deputati simpli, nu neci decatu, ei au sciutu, si au fostu siesi consci, ca nu sunt deputati simpli, (cumu nu au fostu neci partea cea mai mare a celoru 42, — ci numai fórté pucini au fostu simpli din ei), dara si despre acea au trebuitu se fia convinsi, ca ei facu servitiu bunu causei nationale prin votulu loru si ca prin urmare ei intr'adeveru representa interesele alegatoriloru loru, si nime nu are dreptu a aduce la indoieála sinceritatea si curatieni'a cugetelor si faptelor celoru 7—8; pentu-ca ei nu s'au alipitu de pareri, cari loru le au parutu gresite! celu pucinu viéti'a publica de puna acuma a a celoru 7—8 nu ne indreptatiesce, a si presupune asie ceva de ei! Facutu au ei dauna mare (cumu dice autorulu) natiunei romane si in deosebu celoru 7—8 cercuri reprezentate prin ei, ori facutu au folosu mare, voru judeca cei, cari vedu mai de parte.

(Va urmá).

Reuniunea damelor romane din Lugosiu prin Domn'a Iosefa Ratiu de Caransebesiu, vicepresiedint'a reuniunei puse la cale arangearea unui

balu pe 27 Fauru spre scopulu ajutorirei junimei studiósé sermane la continuarea studiiloru. Onóre tuturoru, celoru ce se ocupa de inaintarea binelui publicu ou tota data ocaziune! inse, candu si seculu frumosu alu unei natiuni se conduce de nobilulu simtiu de a folosi binelui comunu alu natiunei mai multu, de catu de desiartatiunile seculali, atunci pentru acea natiune a resaritu auror'a unei vieti mai prospere, mai ferite de apunere! Asta este toalet'a cea mai splendida a damelor, si damele, care punu mai multu pretiu pe acestu feliu de toaleta, sunt demne de a servi de ecsemplu de imitatiune, si noi barbati le pastramu prima onóre si stima inaintea tuturoru, fia acele si milionarie si imbracate in purpure, auru si margaritare. —

Resultatulu balului romanescu, tienutu in Brasiovu 12/24 Ian. 1864 in folosulu fondului reuniunei femeiloru romane, a fostu dupa impregiarari destulu de imbucuratoriu. Peste totu s'au vendutu in Brasiovu 257 bilete à fl. 50 cr. face 385 fl, 50 cr. Din acestea s'au acoperitu spesele balului cu 224 fl, 30 cr. Remane dara folosu curatu pentru fondulu reuniunei 161 fl. 20 cr. v, a. — Brasiovu 12/24 Fauru 1864.

Comitetulu reuniunei f. r.

Clusiu 27 Fauru. Pre candu altii s'au apucatu cu totuadinsulu a face politica mare si mica, intieleginti'a natiunii maghiare din Ardealu retragunduse din nou pentru unu timpu óre-care de pe campulu politice, carele in alte timpuri ei era celu mai placutu, se aruncá earasi de cultivarea acelor ramuri ale vieti sociale, dela care se astépta mai multu consolidarea nationalitatii, cumu si a starii materiale, prin urmare literatura, scóle, teatru, museu, societatea agromonica, institutulu de imprumutare séu ajutorare reciproca, colecte pentru cei lipsiti, fabrice s. a.

Unulu din cei mai renumiti barbati ai Franciei a disu si a scrisu in a. 1852: „In dilele nóstre aceia facu cea mai buna politica, carii conlucra spre a destepta (invatia, lumina) pe poporu, cumu si spre a'i imbunatati pre catu se póte starea lui materiala.

Totu camu acesta este intielesulu catorva pasage din cuventarea ou care Es. S'a D. Conte Emericu Miko a deschisu in 15 Fauru a. c. siedintiele adunarii membriloru museului transilvanu din Clusiu. Intr'aceea noua, carii nu amu voi a trece ou vederea nimicu din tóte cate se si intreprindu si se facu in acésta patria, fiané de ajunsu astadata a reproduce aici numai rezultatele catorva intreprinderi de acelea, care 'si au repediunea si óresicumu centrulu de viétiá nationala in Clusiu.

Se incepemu cu museulu, despre care mai impartesiseramu cate ceva si inainte de acésta si carele tocma isi tienù adunarea s'a anuala.

Fondulu museului a crescutu pana in 31. Dec. a. tr. la sum'a de 103,106 fl. 52 cr. in valuta si 220 galbini in auru. Acestu fondu era se fia si mai mare; s'a intemplantu inse si aici, cá si pe airea (cá si pe la noi), ca multi din aceia carii n'au subscrisu la acelu fondu n'au mai datu neci odata nimicu si asia sau perdutu preste 9 mii fiorini v. a.

Ceealalta avere a museului in carti, anticitati, numismatica scl. scl. inca merge crescundu.

Cas'a (incaperea) destinata pentru museu este gatita pe din laintru pana la atata, in catu obiectele se potu asedia si clasifica de acumu inainte cu inlesnire.

Activitatea literaria a membriloru museului nu este inca mare, de acésta inse nu avemu se ne miramu, ca sciinti'a si art'a nu lucra la comanda si neci ca poté lucra cu folosu, precumu se dice, „de poruncéla.“ Cu tóte aceste societatea museului isi publicá anelele sale, cumu si unu opu insemnatu alu Dlui profesorulu Iosifu Vass (calugaru piaristu) titulu Erdély a Rómaiak alatt (Ardealulu sub Romani). Siedintie sciintifice s'au tienutu numai siepte; s'a desvoltatu inse o activitate cu atatu mai frumósá in sectiunile de specialitati, in catu protocólele acelorasi aru merita publicarea. Totu in decursulu anului tr. s'au facutu si vreo trei calatorii sciintifice in interesulu museului si cu spesele lui.

Acela care scia, cu ce greutati colosale trebuie se se lupte la noi ori-ce intemeiare de institute mai nalte, va sci se fia dreptu si dela o activitate numai de siepe ani a societatii museului transilvanu nu va astepta mai multu. Ar' fi adica ou totulu altuceva, candu locuitorii Ardealului nu ar' fi dedati a privi din capulu locului in asemenea institute totu numai scopuri esclusive nationale, éra nu mai vertosu mediulóce inaintatóre in generalu de cultivarea si luminarea ori-carui locuitoru alu tierii, carele vrea si scie a se folosi de ele; atunci si numai atunci s'ar' poté spera, ca asemenea institute voru fi spriginite din mai multe parti. —

Natiunea maghiara (dupa cumu vediuramu si in Nr. 9) are in Clusiu unu teatru micu nationalu claditu pe la 1813. Acelu teatru neiodata nu s'a potutu bucura de vreo sörte stralucita, eara in anii absolutismului scapatase förte. In anii din urma cativa barbati patrunti de simtiulu nationalu isi pusera piciorulu in pragu, pentrucá se ridice acelu teatru din decadinti'a in carea se aflá. Dupace se intr'uni o societate de actionari; dupace se decide, cá incaperile teatru-trului se se prefaca cu totulu dupa unu planu nou architec-tonicu, apoi se si mai mediuloci, cá Mai. S'a imperatulu si regele se binevoiesca a cede fondulu numitu alu in s u r e c t i u n i i care se trage din an. 1811—13 in proprietatea tea-trului unghurescu din Clusiu, ceea ce se intempla, pentrucá se date cas'a intréga in sum'a nominala de 81,590 fl. 78¹/₂ cr. adice si interesele restante (din care inse unele voru peri. Asia teatrulu are astadi nomai capitalu curatu de 119,212 fl. 77¹/₂ cr. v. a. (d. „K.“ 170 mii). Acelasiu ar' poté avé si mai multu, ci sume mari de datorii nu mai e in stare de ale scöte, ba tocma si la cativa actionari obligati pe 10 ani a plati la cas'a teatrului se afla o restantia desperata de 11,660 fl. 88 cr. v. a. Fia ori-cumu, atata e siguru, ca natiunea maghiara in maiortatea s'a e determinata a 'si ridicá teatrulu din starea lui cea decadiuta. —

Societatea imprumutatóre de bani inca 'si tienú adunarea s'a anuala in 14 Fauru. Acesta societate s'a intemeiatu inainte numai cu 5 ani cu o bagatele de fondu numai de 10,923 fl.; ce vi se pare inse, ca acelu fondu pana la anulu 1862 crescu la 130,631 fl., eara pana in Dec. 31 anulu tr. se sui la 224,596 fl. 45 cr., eara membrii acestei societate se imultira pana la 1714.

Societatea inlesni in cursulu a. 1863 pe 4280 ómeni cu imprumutari de bani, incependu dela fl. 50 treptatu pana la 4180 fl. pe lenga politie de cate trei luni. Din acésta manipulare urma, ca cercularea capitalulu din mana 'n mana se sui pana la cifr'a de 873'809 fl. Asia Clusianii ne avendu bance, si ajuta ei sie'si, si facu förte bine, ca castigul remané totu intre ei.

— Dintr'unu emisu r. gubernialu vedemu, ca s'a defiptu si inscriptiunea pe sigilulu oficialu alu academiei maghiare de drepturi din Clusiu; elu va porta pe lunga vulturulu imperatescu cu marca Ardealulu inscriptiunea: „A Kolosvári k. jogacademia hivatalos pecsétje.“ — Pana acumu in academi'a de drepturi se afla 120 de juristi, dintre cari sunt numai 12 romani, preste cari sut'a se afla la Sibiu. —

T e m i s ó r a 4/16 Fauru. Intr'o corespondintia publicata in „Conc.“ si suscrisa de J. Sa. D. Andreiu Mocioni se provóca totu sufletulu romanu la adeverata fratietate intru inaintarea folosulu natiunei, intielegundu sub acésta fratietate „acelu legamentu moralu, care fara privire la starea fiacarui romanu si fara privire la relegiunea ce o marturisésce unulu séu altulu dintre fratii nostri se opereze contopirea ideelorú nóstre nationale,“ si 'si arata durea, ca in Ungari'a si Banatu proselitismulu ne face stricatiune si ne casiuna desbinare in poporu, ceea ce, dorere! e una pata a nematuritatii nóstre, si finesce asia:

„Fratii mei! Mi-sangera anim'a, candu privescu la agitatiunile aceste, pe candu noi altii neintreruptu punemu tóte poterile spre a ajunge la folosele morale si natiunale ale natiunei nostre. Lasati-ve dara fratii mei! lasati-ve de faptele aceste daunose pentru natiunea nostra; ci ve apucati de ajutarea si cultivarea poporulu nostru, care se lupta cu fometea si jace in nesciintia. Adoperati-ve, cá se formamu cu totii unu trupu moralu petruntu de uniculu spiritu: de binele natiunei.

Noi Romanii din manarchi'a austriaca suntemu, peste totu luandu, materialmente seraci. Cu multu mai pucina avere posedemu, de catu amu fi in stare a ajutá pre poporulu nostru in atat'a catu se nu piéra de fome.

Cu dorere dara nemarginita cauta la seraculu nostru poporu, care in fometea de acumu patemesce fara a poté desceptá compatimirea fratiloru nostri dincolo de Carpati, carii aréta o nepasare de densulu, ne indorandu-se pana acumu neci cu unu denariu spre ajutorirea lui.

Nepasarea acést'a e cu atatu mai batatoria la ochi si dorerosá, cu catu e de comunu cunoscutu, ca de o parte starea ast'a misera fuse de mai dese ori descrisa in foile nóstre, éra de alta parte, ca in Romani'a in anulu trecutú fuse recolt'a (secerisiulu) atatu de indestuletóriu, catu nu erá locu spre a aduná bucatele.

In fine treabne se marturisiru, ca lumea culta se mira, ca fratii nostri din Romani'a neci ca privescu la noi, candu ne aflamu in miseria, pe candu ei, din alta parte, provoca

pre compatriotii sei la ajutorirea strainiloru, adeca a Poloniloru, si pre candu maghiarii din Romani'a, de-si forte pucini, pentru ajutorirea fratiloru sei maghiari de pe aici, carii asiderea se afla in aceasta stare, conferéza denariulu ajutoriu pe altariulu natiunei sale.“

Amu vediutu, cumu germanii nunumai din Germani'a intréga, chiaru si cei din Austri'a si sasii din Ardealu facea colecte spontane pentru amplotatii conationali scosi din servitie chiaru si in Holstain si inainte de urdirea resbelulu; estu esemplu de nationalismu, iubire si ingrigire de deapró-pele merita a fi urmatu de toti, candu vedemu, catu de tare suferé fratele nostru de una mama, de unu sange fora vin'a lui. Deci se nu intardiamu cu totii a le intinde mana de ajutoriu, conferindune denariulu spre ale alina sörtea si a lunga fómee!!!

Vien'a 24 Fauru. Decandu s'a restauratu cancelari'a de curte transilvana, romanii se vediura förte nemultiamiti cu particic'a de reprezentare in aceeași, unu consiliariu unu secretariu si unu concipistu romanu se pareá baronulu Kemény, ca au facutu gaura in boltitur'a edificiuulu suprematiei maghiare, care va amenintiá sustarea edificiuulu loru secularu. Se intielege, ca sasii si unghurii 'si aveau Cristosulu seu, care ii representá peste tóta inchipuirea de bene, precumu la gubérnu, asia si la cancelari'a de curte. Veni apoi cancelariulu Nádasdy la carma si romanii remasera totu atatu de pucinu reprezentanti, pana adi. Acumu scrie „Pester Lloyd“, ca se vorbesce in Vien'a, cumuca din partea romaniloru (deputatii in senatulu imperialu) s'a facutu remonstrari si representatiuni förte petrundiatórie Domnulu ministru de statu de Schmerling, si acésta mai vertosu in contr'a preponderantie, care a apucat'o elementulu sasescu in cancelari'a de curte transilvana. Si de aceea in cercurile politice se crede acumu, ca contele Nádasdy in 2 séu 3 dile se va reintórcé din Franci'a, unde 'si cautá sanetatea, la Vien'a; si se face combinare, ca acést'a rechiamare ar' avé de scopu, a face pe romani ceva mai odihniti. Altii inse atribue rechiamarea lui Nádasdy intetirei, de a conduce alegerile in secuime, si in unghurime in loculu desertoriloru, pentru care rescriptulu se afla in cancelari'a de curte gata de vro 3 septemani. Ne ar' paré bine, bine, candu amu audi, ca din partea dep. romani s'a si facutu acea representatiune. — Dar' se nu ne uitamú in faci'a acelor'a, cari la ori ce pasu alu barbatiloru nationali facutu pentru mai buna representatiune in oficie, privescu cá la o bóla, de care ar' suferi oficialii pentru posturi mai inalte, pentru-ca cá natiunea se fia bene representata d. e. si in cancelari'a transilvana si in gubérniu e o dorintia drépta seculara a romanulu, remasa de ereditate dela strabuni, cari inca cerura representatiune drépta dupa sarcini si numerulu sufletelorú, ceea ce singura ne póte multiami si pe noi; pentruca cu mare machnire si indignatiune privimu la urmarile pucinei seu relei representatiuni, cumu audiramu d. e. despre resultatulu comisiuniloru din f. regimente, déca li se voru rapi muntii revindecati. — Er viririle cele importune si cu impetuositate ale unoru singulari se nu le socotimu, cá cumu ar' esi din nescé creri sanatosi séu din adeverulu principialu psihologicu „nosce te ipsum“, séu din vreunu zelu nationalu, ci din unu egoismu puré personalu. — Locu de representatiune nationala, ér' nu posturi ad personam credemu, ca cerura barbatii nostri, si asia merita consideratiune.

„Österr. Ztg.“ reportéza, ca dieta croato-slavona se va conchiamá neamanatu inainte de sesiunea sen. imperialu, camu totu in Maiu.

Generalulu prus. Manteufel, siefulu cabinetulu militariu in misiunea s'a de a informá cabinetele germane a sositu si in Vien'a, aducundu o scrisóre dela regele Prusiei in caus'a ocupatiunei holstainese séu, ceea ce se crede, pentru aliantia nordica fienduca si M. Pr. Constantin alu Rusiei trece prin Vien'a indereptu la Odesa a casa. — Suditii Daniei sunt incredintiati apararei solulu britanicu in Vien'a, semnu, ca Angli'a nu vrea aliantia nordica.

Dela Triestu sosescu sciri la Vien'a despre miscarile corabiiloru italiene si necontentit'a armare in laintru.

Dela L e m b e r g sunt sciri autentice, ca comitetulu revolut. deacolo pentru nedependinti'a Poloniloru a reinceptu si in Galiti'a pre totu loculu a 'si lati terorismulu storcundu contributiuni dela poporu si pentru infricare dandu si ecsemple cu dejustitiare ca si voru resbuna de cei ce se voru opune, si acést'a in momentulu candu regimele nationalu polonicu din Rusi'a inca sia reinceptu resbelulu guerilicu.

Arestarea dep. imper. R o g a v a k y in Vien'a si tramiterea lui la Cracovi'a prin judecat'a criminala inca face sange

rece in Galitiani, fiindu-ca se dovedi, ca luase parte la conjuratiunea polonica.

Din campulu resbelului.

Cu tóta invoirea poteriloru de a descurcá oaus'a dano-germana intr'una conferintia la care se ié parte si reprezentantulu federatiunei germane, totusi varsarea de sange nu inoetés'a. Germanii aliati se afla parte la forturile si siantiurile la Düppel parte pentru ocuparea orasiului Friderici'a pre pamentulu Jutiei si afara de recunósceri si lupte mai marunte de anteposturi vreo alta isbanda nu s'a facutu, ci tóta vendet'a si de o parte si de alta se tiermuresce in preparative, si lupte de proba. Asia d. e. in 22 pana a nu crepá de diua intreprinsesera brigad'a Röder, Canstein si Gröben cu artileria in faci'a comandantulu generalu Wrangel, a princ. de coróná prusianu si a princ. Fridericu Carl o recunóscere in apropierea siantiuriloru dela Düppel, cu care ocaziune ca diura 3 prusieni morti si 20 raniti, ér' danesiloru se luara vro cateva flamure, vreo cativa ofiiri si 200 feciori danesi fura prinsii. Inca neci Friderici'a nu e ocupata de Germani, ci numai incungiurata si, avendu la 6000 garnisóna, va costa multa varsare de sange pana se va ocupa.

Situatiunea. La propunerea Angliei, Austri'a si Prusi'a au primitu in principiu proiectulu unei conferintie pentru aplanarea causei dano-germane, fara cá continuarea resbelului se se intrerumpa. Franci'a inca a primitu in principiu acést'a conferintia si se crede, ca si Rusi'a; — inse Danimarc'a cu neci unu pretiu, ci ea e determinata in casu ce ar' perde insul'a Alsen a depone pe noulu rege si a se uni cu Svedi'a spre a 'si recascigá dreptulu fara catu de pucina scurtare. Statele germane coalisate la Würzburg au hotaritu a nu cede neci catu de pucinu ocuparea Holstainulu prin alte trupe de catu numai de cele ale federatiunei; ér' Prusi'a de alta parte a tramisu o depesia circulara pe la tóte cabinetele germane, aratandu neaparat'a necesitate, cá comisarii federatiunei din Holstainu se asculte de ordinatiunile militare (prusienesci); prin urmare Holstainulu e maru de cearta intre Prusi'a si federatiune.

Parisulu suna si resuna, ca Franci'a cu Angli'a sunt cordialu unite si inca in tóte intrebatiunile chiaru si in cele orientale. — Se vedemu, ce va mai nasce si acést'a conferintia, eu credu, ca in ultim'a analisi dupa resbelu va resosi si óra congressulu lui Napoleonu, care ér' ésa pe tapetu.

„Prin infratire, concordia si lucrandu cu puteri unite se va afla mantuirea.“

(Urmare.)

Mesur'a impropropriaririi catu de dorita au fostu, dar' cá rezultatu isi are si neplacerile sale, care sunt cu atatu mai nemultumitóre, ca neci unei caste n'au produsu momentanu efectu salutaru; ca-ci proprietarulu lipsitu unadata fara véste de munca gratuita a tieraniloru, apoi in lipsa de capitaluri, si cu impositiune pentru pamentele lui remase, ne primindu si desdaunarea numai in rate, d'abea suficienta pentru una susutinére in aparentia de modulu traiulu pana aci usitatu, au repueu industria si comerciulu mai sub nula, si neci nu póte fi perspectiva a se reculége in curendu, deosebitu inse, ca multe proprietati remase némesiloru, au ajunsu zelogite in neglijentele manuri a le judeiloru. —

Tieranii impropropriaririi anca n'au profitatu precumu ar' fi de doritu, ca-ci fara midiulóce, fara progresu in lucrarea campulu, seraci, si cu impositiuni grele pentru desdaunare si altele, gemu sub greutate, si nu este perspectiva a scapa curundu de seracia si de a progresa in cultura si industria, si asia darulu vécului va produce doritele fructe póte numai in unu intardiatu viitoru. —

Asta sistema de impropropriaririi inca nu póte fi pentru multi multumitóre, si ar' justificá aparentu opositiunile si ale proprietariloru romani, daca n'amu considerá, ca prin resistintia loru risica nu numai peirea loru totala, dar' chiaru a natiunei! —

Inse cu tóte astea pana adi nu este cunoscuta alta sistema mai favorabila de desdaunare si impropropriaririi. Dar' de doritu credu ca ar' fi, inventanduse pentru asta tianta una sistema mai apta, care se nu taia proprietariloru de una data tóte midiulócele, ci numai se le restringa, si se-i introduca

in una mai buna cultura si industria pentru procurare de midiulóce, apoi formandule sistema alte midiulóce pentru viitoru, — camu analoge cu emolumentele, ce le ar' perde prin abolirea clasei, si prin cedarea de pamentu in desdaunare; specialmente ar' fi de doritu apoi pentru tierani, cá si acestia se nu fia numai impropropriaririi, dar' se fia introdusi in cultura, se se formédia in usulu loru chiar' dela inceputu bune scóle comunale cu invetiaturi practice si folositóre la positiunea loru sociala, scoli reale seu normale, celu pucinu in fiacare judetiu una ferma modela, pentru viu esemplu, de care se fia dependinta una scóla agronomica, frecuentata de tierimea tieraniloru, apoi se li se mai formédie fonduri comunale pentru ameliorarile memorate, si in fine midiulóce, cá fiacare familia impropropriarita, dupa óresi care intervalu, se retraga unu venitu anualu d. e. de 100—200 lei! —

(Ar' fi lucru prea generosu, candu proprietarii Romaniei ar' suprinde Europ'a cu o fapta marinimósa impropropriarindu pe clacasi pe tóta cantitatea pogóneloru ce le au dupa lege si inca fora neci o desdaunare; ar' fi fapta fromósa, candu facundu acést'a numai cu desdaunare, ar' imparti desdaunarea in 3 parti, una se o ierte marinimitatea proprietariloru, alt'a amórea parintésca a statulu si numai pe a 3-ia se o desdauneze clacasi cu bani séu prin lucru intr'unu restimpu de ani, inse acestu proiectu tiantésca lá eosecutarea impropropriaririi pe calea desdaunarii asia in catu se se multiamésca si una si cealalta parte si neci tier'a se nu se cufunde in datorii nevincibile si totusi simpati'a si fratietatea intre proprietari si clacasi se se restaureze. — R.)

Proiectulu acesta, 'lu credu posibilu si esecutabilu, d'aceea, si crediundu, ca si Domnii proprietari ar' concéde in asia perspective, si locuitorii tierani ar' mai suferi cativa ani conditiunea de clacasi, ba inca ar' mai primi ceva sarcina pentru a fi unadata ajunsu la multumire, voi desfasiura proiectulu si sistem'a meditata cu viva dorintia da putea folosi, despre care preliminaru fia disu ca consta 1) cá fiacare proprietaru se cedéze pentru scopu de impropropriaririi (afara de locu gratis de casa si gradina) pe fiacare anu in cursulu sistemii si pentru unu clacasiu a 'lu seu 1 séu 1/2 séu si numai 1/4 parte de pogonu cu desdaunare, platita in acelu anu alu cedarii; 2) cá tieranii se mai remana pana la una complecta si ficsata impropropriaririi mereu in conditiunea de clacasi, cu scadére inse pe fiacare anu de atatea dile de claca si de decima (disima) pe cata parte de pamentu s'au impropropriaritu, si i s'au retrasu din celea legiuite, astu modu pana ce va remané liberu de totu de claca, si va fi complectu impropropriaritu. 3) Cá pentru desdaunare si alte proiectate se faca tieranii alte dile de lucru, din care se resulte si midiulóce pentru scopulu de scoli, ameliorari si pentru formarea de unu fundus instructus, din care proprietarii si fiacare tieranu se póta trage dupe espirarea timpulu de sistema unu venitu anualu (pentru asta vedi §§ 7 si 8). Pentru acestu fundus instructus desemnezu formarea industriei sericole in concretu, cá singura apta in una asia mare confederatiune, durabila si sigura. — (Va urmá).

Nr. 185.

2—3

EDICTU.

Prin care Stefanu Todoranu din Bichisiu Capitanatulu Nasaudulu, care cu necredenti'a a parasitu pre legiuit'a s'a muliere Varvara Demianu, se provóca a se infaciosia inaintea acestui tribunale matrimoniale pana intru unu anu dela publicarea acést'a, altumentrelea se voru decide si fara densulu cele prin legi si canóne prescise.

Din sesiunea tribunalulu matrimoniale pentru dieces'a Gherlei in 10 Decembre 1863 tienuta. pl. 1/2

Cursurile la bursa in 1. Martiu 1864 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 71 cr. v.
Augsburg	—	—	118 " 25 "
London	—	—	118 " 80 "
Imprumutulu nationalu	—	—	79 " 35 "
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	71 " 40 "
Actiile banculu	—	—	772 " — "
" creditulu	—	—	178 " 25 "

Obligatii desarcinarii pamentulu in 25. Febuaru 1864 :
Bani 70·85 — Marfa 71·35